KULTTUURIPOLIITTINEN SELONTEKO

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN KUULEMINEN 28.2.2025

Taiteen edistämiskeskus / taideasiantuntija Heli Kauhanen

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Yhteiskunnallinen ja poliittinen tahtotila

Kulttuuripoliittisen selonteon on perustuttava laajaan yhteiskunnalliseen ja poliittiseen tahtotilaan

- Nykyhallituksen politiikasta pitkäjänteiseksi parlamentaariseksi strategiaksi
- Tavoitteet ja toimeenpano on oltava linjassa muiden hallinnonalojen kehittämistä ohjaavien politiikkaohjelmien kanssa

vaikuttavuuden varmistaminen

Taiteen edistämiskeskuksen (Taiken) ja Kansallisen Audiovisuaalisen Instituutin 1.1.2026 muodostavalla virastolla

”Kulttuurivirasto”

→ tulee olla selkeä rooli kulttuuripolitiikan kehittämisessä

→ tulee rakentaa poikkihallinnollisuutta ylläpitävä ja kehittävä toimija, joka solmii yhteistyörakenteet eri hallinnonalojen keskeisten toimijoiden kanssa

Taike korostaa ympäristövaliokunnalle kulttuurin merkitystä:

1) Alueiden kehittäminen, kaupunkikehittäminen ja yhdyskuntasuunnittelu

2) Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma (APOLI) ja julkinen taide

3) Kestävän kehityksen tavoitteet

Julkinen taide ja arkkitehtuuri

Ympäristövaliokunnan toimialan näkökulmasta selonteossa ei oteta kantaa rakennettuun ympäristöön keskeisesti liittyviin taidehallinnon toimiin julkisen taiteen, prosenttiperiaatteen tai arkkitehtuuripolitiikan osalta.

APOLI on vuoteen 2035 ulottuva Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma, jossa kehittämistyötä, tavoitteita ja vastuita on linjattu.

- voimassa oleva taidepoliittinen ohjelma ei automaattisesti takaa kirjattujen tavoitteiden toteutumista.

- Kulttuuripoliittisen selonteon taustalla tulisi tunnistaa nämä risteävät politiikkaohjelmat, joilla on rinnakkaisia tavoitteita yhdenvertaisuuden ja osallisuuden vahvistamisessa.

Taiteen mahdollisuudet kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa

- Kaupunki- ja yhdyskuntasuunnittelu -> taide ja arkkitehtuuri, muotoilu, ihmislähtöisyys
- Sosiaalisesti kestävä yhteiskunta -> kulttuurihyvinvoinnin mahdollisuudet
- Ekologinen kestävyys -> tietoisuuden lisääminen taiteen keinoin, muotoilun keinot, taide elämyksenä (ei aineellisena)
- Taloudellinen kestävyys -> taide ja luovat alat elinkeinona

Kulttuuripoliittinen selonteko – kestävyyteen liittyvät kirjaukset

Nostot:

- Vahvistetaan kulttuurinäkökulmia kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa kansallisesti ja sisällytetään kansallisiin kestävyystarkasteluihin kulttuurista kestävyyttä kuvaavat indikaattorit ja mittarit.

- Laaditaan konkreettiset toimenpiteet kulttuurin edistämiseksi kestävän kehityksen kontekstissa osana kansallista kestävän kehityksen strategiaa 2022–2030 sekä Agenda 2030:n kansallista toimeenpanoa, ja integroidaan kulttuurinäkökulmat osaksi ilmastopolitiikan ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimia. (edennyt Suomen kestävän kehityksen toimikunnassa 2025 kansallisen strategian toimeenpanoon, mutta kirjausta on asian merkittävyyden vuoksi syytä vahvistaa).

- Vahvistetaan taiteen ja kulttuurin roolia digitalisoituvan yhteiskunnan kehittymisessä sivistyksen turvaajana ja kestävyysmurroksen vauhdittajana mm. tekoälyn eettisellä hyödyntämisellä, digitaalisen itseilmaisun tukemisella ja digitaalisen hyvinvoinnin sisällyttämisellä kulttuuripalveluiden suunnitteluun.

- Taiteen edistämiskeskus pitää tärkeänä, että kulttuurin ja kestävän kehityksen yhteyden tunnistaminen ja kestävyyteen liittyvien toimenpide-ehdotusten vahvistaminen toteutuisi selonteon kaikissa jatkokäsittelyvaiheissa.

- Virasto kuitenkin huomauttaa, että nykyisen lainsäädännön ja ohjauksen puitteissa kehittämiskokonaisuudelle ei ole osoittaa selkeää toimijaa tai resursseja valtionhallinnosta.

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland